

вимагати, як витратити отримані гроші. Так само і покупець повинен вільно розпоряджатися своїми грошима і вільно вибирати: який товар, за скільки, де і у кого купувати. Принцип свободи – основний принцип ринкової економіки. Саме з цим принципом пов'язаний і такий економічний базис як приватна власність. Власність – досить складна категорія, яка вбирає в себе і економіку, і право, і має, так би мовити, «біологічні коріння», які простягаються в тваринне походження людини. Досить згадати, що тварини дуже пильно охороняють свої «володіння», б'ються навіть з родичами за свої території. Сьогодні ніхто не заперечує, що власність – велике досягнення людської цивілізації, потужний стимул для трудової активності людей. Право приватної власності передбачає право володіння, користування і розпорядження певним майном. Воно означає, що господар майна може робити з ним все, що забажає, якщо це не порушує інтересів інших членів суспільства (соціуму). Воно є потужним стимулом економічних прагнень людини, основою економічного і соціального прогресу.

А. Сміт багато роздумів присвятив таким поняттям, як соціальна і економічна справедливість, він розрізняв ці поняття і прийшов до висновку, що найбільш справедливий соціальний устрій може бути забезпечено там, де буде надано право кожному вільно конкурувати своїм умінням і капіталом з умінням і капіталом інших [2]. Великий шотландець А. Сміт побудував свою струнку соціально-економічну систему не всупереч, а виходячи з жаданої, егоїстичної природи людини. Він першим зрозумів, що в економічних відносинах не треба покладатися на альтруїзм чи гуманні риси людського характеру. Для того щоб досягти своїх цілей, краще звернутися до їх егоїзму і такої риси людського характеру, як схильність до обміну.

Література:

1. Бартенев С.А. Экономические теории и школы (история и современность): Курс лекций / С.А. Бартенев – М.: БЕК, 1996. – 352 с.
2. Социальная экономика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://econominfo.ru>. – Заглавие с экрана.

РОЗВИТОК КООПЕРАЦІЇ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ¹

*Щербина Т.В., к.е.н., доцент,
Погорілий Д.В., аспірант
ННІ БТ «УАБС» Сумський державний університет*

В останні роки частка експортної виручки, яка надходить за реалізацію товарів сільськогосподарського виробництва на зовнішніх ринках, у загальному

¹ Матеріал підготовлено в рамках НДР «Моделювання та прогнозування поведінки фінансових ринків як інформаційний базис забезпечення фінансової стійкості та безпеки держави» № державної реєстрації 0117U003936

обсязі надходжень від міжнародної торгівлі товарами постійно зростала. У 2017 р. Україна посіла провідні місця у світовій торгівлі зерновими культурами та соняшnikовою олією. Однак, слід відзначити, що основна частина експорту припадає на кількох основних гравців українського ринку сільськогосподарської продукції, якими є великі вертикально інтегровані структури. Саме така модель організації діяльності дозволяє отримати кращий доступ до капіталу, ресурсів та ринків, а також дає змогу впливати на учасників меншого розміру та створює небезпеку виникнення олігополістичної конкуренції на внутрішньому ринку.

Поряд із цим розвиток агро компаній середнього та малого розміру стримується рядом факторів, які носять як економічний (природні ризики, значні часові лаги в отриманні прибутків, проблеми у доступі до джерел капіталу та інше) так і політичний характер.

Кооперативний рух – один із найбільш перспективних напрямків можливого підвищення ефективності діяльності малих та середніх підприємств агропромислового комплексу України. Про це свідчить досвід реалізації програм виробничої кооперації у різних країнах світу. Наприклад, Німеччина, Австрія та Італія є лідерами за кількістю агро підприємств, що беруть участь у кооперації, в Європі. При цьому основними сферами виробництва є молочна, вирощування зерна, овочів та фруктів.

В Україні кооперація у сільському господарстві, отримавши на початку підтримку від держави, також набула певного розвитку. Однак поряд із цим існує ціла низка проблем, які перешкоджають ефективному функціонуванню економічного механізму такого способу організації виробничої діяльності.

Проведений аналіз існуючої бази зареєстрованих сільськогосподарських кооперативів у Сумській, Полтавській, Харківській та Чернігівській областях виявив, що значна кількість таких підприємств або не функціонує, або функціонує виключно на ентузіазмі її засновників, або стосується лише обслуговуючої діяльності та не передбачає об'єднання зусиль, наприклад, для спільної реалізації продукції, що виробляється учасниками. Серед причин, що перешкоджають ефективному розвитку даного напрямку можна виділити: незначна кількість діючих програм державної підтримки; велика кількість перешкод для отримання реальних коштів за існуючими програмами; низький рівень населення та небажання об'єднуватися та ін.

На особливу увагу заслуговує остання група чинників негативного впливу, оскільки рівень суспільної довіри та бажання вступити до кооперативу формуються під впливом суспільної думки та можуть бути подолані при правильно побудованій системі розповсюдження інформації. Для її розробки важливим є розуміння факторів, що є визначальними для формування ставлення до кооперативного руху.

Для їх визначення в рамках даного дослідження було сформовано ряд питань, що були поставлені жителям селищ, в яких функціонують діючі кооперативи. Опитуванням було охоплено села Сумського, Лебединського та Глухівського районів Сумської області. Всього було опитано 120 респондентів.

Робочою гіпотезою нашого дослідження було прийнято твердження про значний ступінь впливу на прихильність жителів до кооперації таких факторів як: соціально направлена діяльність кооперативів, створення додаткових робочих місць, рівень освіченості та поінформованості населення, можливість отримати додатковий прибуток.

В ході аналізу анкет було використано статистичні методи обробки інформації, які включали аналіз коефіцієнтів кореляції та побудову моделей багатофакторної регресії.

Отримані результати частково підтвердили робочу гіпотезу. Статистично значущими для визначення ступеню прихильності до кооперації виявилися рівень освіти, розуміння важливості кооперації для розвитку селища.

Побудовані моделі багатофакторної регресії на достатньому рівні значущості підтвердили значимість таких факторів як розуміння важливості кооперації та рівня освіти респондентів. Поряд із цим коефіцієнт детермінації моделі виявився недостатньо високим, що означає існування інших факторів, що впливають на ступінь прихильності населення до кооперативного руху.

Однак, виявлених закономірностей достатньо, щоб зробити припущення про необхідність проведення роз'яснювальної роботи серед населення із метою поживлення процесів розвитку кооперації в українському сільськогосподарському секторі.

Література:

1. Ревуцька А.О. Розвиток кооперації у сільському господарстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.udau.edu.ua/bitstream>. – Заголовок з екрану.

2. Карєба О.С. Кооперації в сільському господарстві – ефективний розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Visnyk-agrarnoi-nauky-Prychornomorja>. – Заголовок з екрану.

HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF FORMING THE ECONOMY OF KNOWLEDGE

*Jurevičienė D., Dr., Prof.
Mykolas Romeris University (Lithuania)*

In a post-industrial society which is identified as a «knowledge society», services that are designed to meet the ever-more diverse needs of people and society become the main value. This requires the change of technology to the scientific and intellectual, key productive resources for which are information and knowledge [1, p. 84]. Such transformation implies an increase in the role of human capital and innovation in the formation of knowledge economy, which is closely and inseparably linked with entrepreneurial initiative [2, p.137].

The founder of the human capital theory is Theodore Schultz, an American scholar, economist, professor at the University of Chicago, who first used the phrase